J. K. ROWLING

Bajke barda Beedla

izvorne rune prevela Hermiona Granger

UVOD

Bajke Barda beedla zbirka je priča namijenjenih mladim vještицama i čarobnjacima. Stoljećima se čitaju kao omiljeno štivo prije spavanja, zbog čega su lonac skakutavac i fontana pravedne sreće mnogim učenicima u Hogwartsu jednako poznati kao Pepeljuga i Trnoružica bezjačkoj(nečarobnjačkoj) djeci.

Beedleove priče po mnogočemu podsjećaju na naše bajke; na primjer, vrlina se obično nagrađuje, a zloća kažnjava. Postoji, međutim, jedna upadljiva razlika. U bezjačkim bajkama magija je najčešće glavni uzrok nevolja junaka ili junakinje – zla vještica je otrovala jabuku, uspavala princezu na sto godina ili princa pretvorila u nakaznu zvijer. U Bajkama barda Beedlea, naprotiv, susrećemo se s junacima i junakinjama koji i sami umiju čarati, pa ipak svoje probleme ne rješavaju ništa lakše od nas. Beedleove priče generacijama čarobnjačkih roditelja pomogle su da svojim mališanima objasne tužnu životnu činjenicu: magija izaziva nevolje u jednakoj mjeri u kojoj ih rješava.

Druga važna razlika između ovih priča i njihovih bezjačkih inačica jest u tome što se Beedleove vještice znatno aktivnije postavljaju prema svom životu od heroina naših bajki. Asha, Altheda, Amata i Mekana Zekana ne pate od dugotrajnih poremećaja u spavanju niti pasivno čekaju da im netko vrati izgubljenu cipelu nego, naprotiv, same kroje svoju sudbinu. Jedina iznimka od ovog pravila, ponašanjem i najbliža našoj predodžbi princeze iz bajke, jest bezimena djeva iz „Vještčeva dlakavog srca“, čija priča nema sretan završetak.

Izuzme li se činjenica da je živio u petnaestom stoljeću, o životu barda Beedlea ne zna se gotovo ništa. Poznato nam je, doduše, da se rodio u Yorkshireu, a jedini sačuvani drvorez s njegovim likom otkriva da je imao iznimno raskošnu bradu. Ako su njegove priče točan odraz njegovih uvjerenja, prilično je simpatizirao bezjake, smatrajući ih više neukima nego zlonamjernima. Zazirao je od mračne magije i vjerovao je da su za najgora divljaštva čarobnjaka odgovorne sasvim ljudske mane kao što su okrutnost, apatija ili bahata zloupotreba vlastitih talenata. U njegovim pričama ne trijumfiraju junakinje ili junaci koji barataju najmoćnijim čarolijama, nego oni koji pokažu najviše dobrote, zdravog razuma i domišljatosti.

Vrlo slična stajališta u naše je doba zastupao još jedan čarobnjak; riječ je, dakako, o profesoru Albusu Percivalu Wulfricu Brianu Dumbledoreu, nositelju Merlinova velereda(prvog razreda), ravnatelju Škole vještičarenja i čarobnjaštva u Hogwartsu, najvišem poglavaru Međunarodne udruge čarobnjaka te vrhovnom vješcu Čarosudnog zbora. Usprkos toj podudarnosti u mišljenjima, ipak nas je iznenadilo kad je među brojnim dokumentima koje je Dumbledore oporučno ostavio arhivu u Hogwartsu pronađen i snop zapisa o Bajkama barda Beedlea. Nikad nećemo saznati je li pisao za svoju dušu ili je planirao objavljivanje, ali, zahvaljujući ljubaznom dopuštenju profesorice Minerve McGonagall, sadašnje ravnateljice Hogwartsa, u ovom izdanju uz novi prijevod bajki koji potpisuje Hermiona Granger donosimo i bilješke

profesora Dumbledora. Nadamo se da će razmišljanja profesora Dumbledora, koja uključuju zapažanja o čarobnjačkoj povijesti, osobna prisjećanja i podatke koji bacaju svijetlo na ključne elemente svake priče, pomoći novoj generaciji čarobnjačkih i bezjačkih čitatelja da produbе svoje razumijevanje Bajki barda Beedlea. Svi koji su ga osobno poznavali uvjereni su da bi profesor Dumbledore s velikim žarom podupro ovaj projekt, osobito stoga što će sav prihod biti doniran udruzi Children's High level Group, koja radi u korist djece kojoj očajnički treba pomoć u ostvarivanju njihovih prava.

Treba dodati još jednu kratku napomenu o bilješkama profesora Dumbledorea. Koliko možemo procijeniti, ovi su zapisi dovršeni otprilike osamnaest mjeseci prije tragičnih događaja na vrhu Astronomske kule u Hogwartsu. Upućeni u povijest nedavnog rata među čarobnjacima(primjerice, čitatelji svih sedam svezaka o životu Harryja Pottera) primjetit će da profesor Dumbledore ne otkriva baš sve što zna – ili nagađa – o posljednjoj bajci u knjizi. Razlog za moguću suzdržanost možda leži u onome što je Dumbledore prije mnogo godina svom omiljenom i najslavnijem učeniku rekao o istini:

„Istina je nešto lijepo i strašno, pa zato treba s njom oprezno postupati."

Bez obzira na to slažemo li se s njim ili ne, možda ipak možemo profesoru Dumbledoreu oprostiti što je želio zaštititi buduće čitatelje od iskušenja pred kojima je sam pokleknuo, plativši zbog toga najstrašniju cijenu.

J.K.Rowling
2008.

Napomena o fusnotama

Profesor Dumbledore je pisao prvenstveno za čarobnjačku publiku, pa sam na nekim mjestima dometnula detaljnija objašnjenja određenih termina ili činjenica za naše bezjačke čitatelje.

JKR

ČAROBNJAK I LONAC SKAKUTAVAC

Živio jednom dobri, stari čarobnjak koji je magiju koristio velikodušno i mudro, na dobrobit svojih susjeda. Ne želeći otkriti pravi izvor svoje moći, pretvarao se da njegovi napici, čarolije i protuotrovi već gotovi izlaze iz kotlića koji je još nazivao i svojim sretnim loncem. Ljudi su mu izdaleka dolazili s raznim nedaćama, a čarobnjaku nikad nije bilo teško pristaviti lonac da im pomogne.

Omiljeni čarobnjak dugo je poživio, a kad je umro, svu je svoju imovinu ostavio jedinome sinu. Nasljednik je, međutim, bio sasvim drugačije čudi od blagoga oca. Po njegovu mišljenju, ljudi koji nisu umjeli čarati nisu vrijedili ni pišljiva boba, pa se često prepirao s ocem zbog starčeve navike da magijom pomaže susjedima.

Nakon očeve smrti, sin je u starom loncu pronašao paketić sa svojim imenom. Nadajući se zlatu, otvorio ga je, no nije unutra ugledao ništa osim meke, debele papuče koja mu je bila premalena, a i nedostajao joj je par. Na komadiću pargamenta u papuči pisalo je:

„Uz iskrenu nadu, sine moj, da ti nikad neće zatrebati.“

Sin je opsovao ishlapjelu pamet svoga oca i papuču hitnuo natrag u kotlić, odlučivši da će ga ubuduće koristiti kao koš za smeće.

Iste večeri na vrata mu je pokucala žena iz sela.

„Unuka mi se sva osula bradavicama, gospodine“, rekla mu je. „Vaš bi tata obično zamiješao specijalni melem u onom starom loncu…“

„Gubi se!“ viknuo je sin. „Što se mene tiču bradavice tvog derišta?“

I zalupio je vrata starici pred nosom.

Iz kuhinje se istog trena prolomio glassan zveket i lupanje. Osvijetlivši si put čarobnim štapićem, čarobnjak je otvorio vrata i, na svoje zaprepaštenje, vidio da je starom očevu loncu iznikla mjedena noga i da sad skakuće na mjestu, posred kamenog poda u kuhinji, podižući pritom strahovitu buku. Čarobnjak se u čudu približio loncu, žurno uzmičući čim je shvatio da je posve prekriven bradavicama.

„Odvratno!“ uzviknuo je. Prvo je na lonac bacio čaroliju nestajanja, zatim ga je pokušao očistiti magijom i na kraju ga je htio silom izbaciti iz kuće, ali nijedna mu čarolija nije pošla za rukom. Nezaustavljivi lonac skakutao je za njim cijelim putem od kuhinje do kreveta na katu, zvekećući i lupajući po drvenim stubama.

Čarobnjak cijele noći nije oka sklopio od lupanja bradavičavog starog lonca pokraj kreveta, a isto se nastavilo i ujutro, kad ga je lonac otpratio na doručak. Zvek, zvek, zvek, zveketao je lonac s mjedenom nogom. Čarobnjak nije još ni okusio zobenu kašu, kadli se na vratima opet začulo kucanje.

Na pragu je stajao starac.

„Moja magarica, gospodine“, objasnio je. „Ne znam je li se izgubila ili su je ukrali, ali ako je nema da mi odnese robu na tržnicu, moja će obitelj večeras ostati gladna.“

„A mene glad mori ovoga trena!“ zaurlao je čarobnjak i zalupio vratima starcu pred nosom.

Zvek, zvek, zvek, udarala je mjedena noga lončića o pod, no sad se zveket isprepleo s magarećim njakanjem i jaukom izgladnjelih ljudi što je dopirao iz dubine lonca.

„Smiri se. Ušuti!“ zavrištao je čarobnjak, ali sva njegova magija nije mu pomogla da ušutka bradavičavi lonac, koji je skakutao za njim cijeli taj dan, prateći svaki njegov korak njakanjem, jaukanjem i zveketanjem.

Te večeri na vratima se po treći put začulo kucanje. Na pragu je stajala mlada žena, jecajući kao da joj se srce kida.

„Beba mi je teško bolesna“, rekla je. „Molim vas, možete li nam pomoći? Vaš je tata rekao da dođem kad god me nešto bude mučilo…“

Ali čarobnjak joj je samo zalupio vratima pred nosom.

Njegov mučitelj sad se ispunio slanom vodom do samog ruba, prolijevajući suze svuda po podu, dok je istovremeno skakutao, njakao, jaukao i osipao se novim bradavicama.

Iako tog tjedna više nitko iz sela nije došao po pomoć u čarobnjakovu kolibu, lonac ga je nastavio redovno izvještavati o svim njihovim brojnim nedaćama. U roku od samo nekoliko dana njakanju, jaukanju, prolijevanju suza, skakutanju i stalnim napadima bradavica pridružili su se još i gušenje, grcanje, plakanje malog djeteta, cvilež psa, te povraćanje pokvarenog sira, zgrušanog mlijeka i sve sile izgladnjelih puževa golaća.

Čarobnjak više nije bio u stanju ni spavati ni jesti, ali lonac se nije odvajao od njega, niti je odgovarao na čarobnjakove pokušaje da ga utiša ili umiri.

Čarobnjak to na kraju više nije mogao podnositi.

„Ispričajte mi sve što vas tišti, muči i boli!“ urlao je, trčeći kroz noć, dok je lonac skakutao za njim po cesti prema selu. „Dođite! Dajte da vas izliječim, iscijelim i utješim! Nosim očev lonac i svima ću rado pomoći!“

I dok je nesnosni lonac skakutao iza njega, trčao je cestom i ispaljivao čarolije na sve strane.

U jednoj kući, bradavice koje su prekrivale malu djevojčicu nestale su dok je spavala; čarolija prizivanja izgubljenu je magaricu dopremila iz udaljenog trnjaka i meko spustila u njezinu staju; a ono bolesno djetešce, okupano jelenskom travom, probudilo se zdravo i rumeno. Čarobnjak je išao od kuće do kuće, dajući sve od sebe da iz njih otjera bolest i patnju, a lonac koji ga je pratio u stopu za to vrijeme je postupno prestao jaukati i povraćati te na koncu utihnuo, sjajan i čist kao nekad.

„Pa, lončiću?“ upitao je drhtavi čarobnjak dok se sunce podizalo iznad horizonta.

Lonac se podrignuo, ispljunuo papuču koju je čarobnjak bio ubacio u nj i dopustio vlasniku da mu je natakne na mjedenu nogu. Zajedno su krenuli natrag u čarobnjakovu kuću. Goropadni bat lončevih koraka napokon bijaše prigušen. A čarobnjak je od tog dana svima u selu pomagao jednako spremno kao njegov otac prije njega, da lonac ne bi ponovno izuo papuču i upustio se u novo skakutanje.

Albus Dumbledore o „Čarobnjaku i loncu skakutavcu“

Dobri stari čarobnjak odlučuje sinu tvrda srca očitati lekciju pa ga pusti da na vlastitoj koži osjeti patnju lokalnih bezjaka. Probuđene savjesti, mladi čarobnjak pristaje koristiti magiju kako bi pomagao susjedima lišenima magičnih moći. Jednostavna i topla priča, zar ne? Krivo. Tekst u kojem su bezjaci prikazani pozitivno, dok je otac koji ih simpatizira moćniji čarobnjak od sina koji bezjake mrzi, na taj bi način okarakterizirao samo netko krajnje naivan. Primjerci izvorne verzije ove bajke tako su često završavali u vatri da je pravo čudo kako je ijedan sačuvan do današnjeg dana.

Ne može se reći da je Beedle propovijedanjem bratske ljubavi prema bezjacima odražavao duh svoje epohe. Početak petnaestog stoljeća u Europi obilježili su sve žešći progoni vještica i čarobnjaka. mnogi su članovi magijske zajednice s pravom smatrali da bi dobrovoljno liječenje boležljivog praseta prvog bezjačkog susjeda bilo ravno skupljanju drva za potpalu vlastite lomače.[1] Vodeći se sloganom ***“Neka se bezjaci snalaze bez nas!“***, čarobnjaci su se počeli izolirati od svoje nemagijske braće, što je kulminiralo donošenjem Međunarodnog statuta o tajnosti magije 1689. godine, kad su magičari svojevoljno otišli u ilegalu.

No djeca kao djeca: groteskni skakutavi lonac osvojio je njihovu maštu. Bradavičavi kotlić ostao je u priči, ali pouka u prilog bezjacima bijaše izbačena, pa se do sredine šesnaestog stoljeća među čarobnjačkim obiteljima proširila drugačija verzija bajke. U revidiranoj priči, lonac skakutavac brani nedužnog čarobnjaka od susjeda naoružanih bakljama i vilama, a nakon što napadače istjera iz čarobnjakove kolibe, uhvati ih i proguta u jednom zalogaju. Na kraju priče nekolicina susjeda koje lonac još nije dospio proždrijeti obećava čarobnjaku da će ga ostaviti da u miru prakticira magiju. On zauzvrat naređuje loncu da povrati svoje žrtve, a lonac se promptno podrigne i izbaci ih iz sebe, ponešto izmrcvarene, ali žive. Neka čarobnjačka djeca još i danas od svojih roditelja(većinom protubezjački orijentiranih) slušaju samo revidiranu priču pa ih eventualni susret s izvornikom obično potpuno zaprepasti.

Već sam, međutim, dao naslutiti da „Čarobnjak i lonac skakutavac“ nije izazivao bijes samo zbog simpatiziranja bezjaka. Kako se lov na vještice zahuktavao, tako su čarobnjačke obitelji sve više vodile dvostruki život, služeći se čarolijama prikrivanja da bi zaštitile sebe i svoje bližnje. Vještice i čarobnjaci koji su se i dalje družili s bezjacima do 17. stoljeća već su počeli stjecati status sumnjivaca, pa čak i izopćenika iz svoje zajednice. A među brojnim pogrdama na račun vještica i čarobnjaka sklonih bezjacima(otrovni epiteti poput „blatovalja“, „gnojoliza“ i „smećoždera“ potječu upravo iz ovog razdoblja) isticala se optužba da su slabiji ili inferiorniji magičari od ostalih.

Utjecajni čarobnjaci tog vremena, poput Brutusa Malfoya, urednika *Čarobnjaka u ratu,* protubezjačkog časopisa, promicali su stereotip da simpatizeri bezjaka nemaju ništa veće magične moći od hrkana[2]. Tako Brutus 1675. godine piše:

---

[1] Jasno, prave vještice i čarobnjaci dosta su uspješno izbjegavali lomaču, krvnikov panj i omču (vidi moje komentare o Lisette de Lapin u bilješkama uz „Mekanu Zekanu i njezin hihotavi panj“). Neki su ipak nastradali: Sir Nicholasu de Mimsy-Porpingtonu(koji je za života bio čarobnjak na kraljevskom dvoru, a u smrti duh Gryffindorske kule) prije zatvaranja u tamnicu oduzeli su čarobni štapić pa nije uspio izbjeći smaknuće, a čarobnjačke obitelji osobito su često gubile mlađe članove, koji su zbog svoje nesposobnosti da obuzdaju vlastitu magiju bili vidljivi i podložni napadima bezjačkih lovaca na vještice.

[2] (Hrkan je dijete vještice i čarobnjaka koje nema sposobnost čaranja. Dosta su rijetki. Vještice i čarobnjaci kojima su oba roditelja bezjaci znatno su raširenija pojava. JKR)

Jedno je sigurno: čarobnjaci koji pokazuju sklonost prema društvu bezjaka imaju nedostatnu inteligenciju, a njihove su čarolije tako nejake i jadne da se superiorno mogu osjećati samo kad su okruženi bezjačkom stokom.

Ništa tako jasno ne odaje inferiornog čarobnjaka kao slabost prema prijateljevanju s bezjacima.

Ova je predrasuda s vremenom nestala pred neporecivim dokazima da su neki od najgenijalnijih čarobnjaka na svijetu[3] bili, da se poslužimo uvriježenom frazom, „ljubitelji bezjaka".

Posljednja zamjerka „Čarobnjaku i loncu skakutavcu" u određenim se krugovima održala sve do danas. Tu je možda najreprezentativniji primjer Beatrix Bloxam (1794.-1910.), autorice zloglasnih *Muharinih bajki.* Gospođa Bloxam vjerovala je da su *Bajke barda Beedlea* štetne za djecu zbog njihove, kako je ona to izrazila, „nezdrave zaokupljenosti gnjusnim temama kao što su smrt, bolest, krvoproliće, zla magija, osobe sumnjivog morala te tjelesne tekućine i osipi najodbojnije vrste". Gospođa Bloxam uzela je niz starih priča, uključujući nekoliko Beedleovih, i preradila ih u skladu sa svojim idealima, koje je opisala ovako: *„Ispuniti neokaljane umove naših malih anđela zdravim i sretnim mislima, zaštititi njihov slatki sanak od opačine i sačuvati besprijekorni cvijet njihove nevinosti".*

Evo kako glasi zadnji pasus neokaljane i besprijekorne prerade „Čarobnjaka i lonca skakutavca":

A onda je zlatni lončić zaplesao od dragosti - hop-la! – na vršcima svojih majušnih ružičastih prstića! Mili Willy izliječio je bolne trbuščiće svih lutkica, a lončić se od sreće do vrha napunio slatkišima za Milog Willyja i lutkice!

„Ali nemoj poslije zaboraviti oprati zubiće!" uzviknuo je lončić.

Mili Willy izljubio je i zagrlio skakutavi lončić, obećavši mu da će uvijek pomagati lutkicama i da nikad više neće biti mali mrzovoljko.

Obrada gospođe Bloxam u čarobnjačkoj djeci iz generacije u generaciju izaziva istu reakciju: nezaustavljivo povraćanje nakon kojeg zahtijevaju da im se knjiga smjesta makne s očiju i samelje u kašu.

[3] Na primjer, ja.

FONTANA PRAVEDNE SREĆE

Na samom vrhu brda, u začaranom vrtu čije su rubove istovremeno opasivali visoki zidovi i štitile moćne čarolije, žuborila je fontana pravedne sreće.

Jednom godišnje, na najduži dan, jedan je nesretnik dobivao priliku da se između zore i sumraka probije do fontane, okupa u njoj i tako stekne pravednu sreću za sva vremena.

Zakazanoga dana pred zidove vrta već su prije svitanja pristigli ljudi iz svih dijelova kraljevstva. Žene i muškarci, bogati i siromašni, mladi i stari, magičari i nemagičari, okupili su se u tmini, svi u nadi da će baš oni osvojiti pravo na ulazak u vrt.

U začelju okupljene gomile susrele su se tri vještice o kojima pripovijeda ova priča. Svaka je patila na svoj način, a dok su čekale da izađe sunce, stigle su ispričati jedna drugoj što ih tišti.

Prva se zvala Asha i bolovala je od bolesti koju nijedan vidar nije mogao izliječiti. Nadala se da će fontana ukloniti njezine tegobe i uslišiti joj želju za dugim i sretnim životom.

Drugoj, zvanoj Altheda, zli je mag oteo dom, zlato i čarobni štapić. Ona se nadala da će je fontana spasiti od bespomoćnosti i neimaštine.

Treću, imenom Amata, ostavio je muškarac kojeg je silno voljela, a njoj se činilo da se njezino srce od toga nikad neće oporaviti. Nadala se da će je fontana izbaviti od tugovanja i čežnje.

Sažalivši se jadna nad drugom, tri su se žene dogovorile da će se, pruži li im se prilika, ujediniti i zajedničkim snagama pokušati doći do fontane.

Na nebu je bljesnula prva zraka sunca, a u zidu se pojavio otvor. Gomila je nagrnula prema njemu, glasno tražeći blagoslov fontane. Kroz masu što se tiskala oko otvora provukle su se grane povijuše iz vrta s druge strane zida i omotale se oko prve vještice, Ashe. Ona je smjesta zgrabila zapešće druge vještice, Althede, koja je pak čvrsto uhvatila halju treće vještice, Amate.

A Amata je, posve neplanirano, zapela za oklop neveselog viteza koji je sjedio na koštunjavom kljusetu.

Povijuša je sve tri vještice odvukla kroz otvor u zidu, a s njima i viteza koji se u međuvremenu srušio s konja.

Jutarnji zrak proparali su bijesni uzvici razočaranog mnoštva, no čim se zid vrta opet zapečatio, nastala je tišina.

Asha i Altheda okomile su se na Amatu, koja je nehotice povukla viteza.

„U fontani se smije okupati samo jedna osoba! Bit će nam teško odlučiti i bez četvrtog kandidata!“

E sad, Sir Zlosretnik, kako su viteza zvali u zemlji s onu stranu zida, odmah je shvatio da ima posla s vješticama. Budući da sam nije posjedovao dar za magiju, niti se na turnirima ili u mačevalačkim dvobojima ikad iskazao osobitom vještinom niti se uopće ni po čemu isticao među drugim nečarobnjacima, bio je sasvim siguran da ni u ludilu ne može do fontane stići prije te tri žene. Stoga im je objavio da iz istih stopa kani izaći iz vrta.

Tu se naljutila i Amata.

„Baš ste strašljivac!“ prekorila ga je. „Isucite mač, viteže, i pomozite nam da stignemo do cilja!“

I tako su tri vještice i jedan pokunjeni vitez zakoračili u začarani vrt, u kojem su rijetke trave, voćke i cvijeće bujali oko osunčanih staza. Nisu naišli ni na kakve prepreke sve dok nisu dospjeli podno brda na čijem je vrhu bila fontana.

Oko podnožja brda ovio se čudovišni bijeli crv, podbuhao i slijep. Kad su mu se približili, okrenuo je grozno lice prema njima i izgovorio sljedeće riječi:

„Namiri me svojoj boli.“

Sir Zlosretnik zamahnuo je mačem da ubije zvijer, ali oštrica se raspukla. Altheda je crva zasula kamenjem, a Asha i Amata svim čarolijama koje su ga mogle ukrotiti ili opčiniti, no sila njihovih čarobnih štapića nije se pokazala ništa djelotvornijom od prijateljičina kamenja ili vitezova čelika: crv im i dalje nije dopuštao prolaz.

Sunce je grabilo nebom, penjajući se sve više, a Asha se u očaju rasplakala.

Veliki crv na to je svoje lice naslonio na njezino i popio joj suze s obraza. Utažene žeđi, crv je odgmizao u stranu i nestao u rupi u tlu.

Radujući se odlasku crva, tri vještice i vitez započeli su uspon. Bili su uvjereni da će do fontane stići prije podneva.

No usred uspona po strmini zaustaviše ih riječi urezane u tlo pred njima:

„Namiri me plodovima svoga rada.“

Sir Zlosretnik izvadio je svoj jedini novčić i položio ga na travnatu padinu, ali novčić se samo otkotrljao i nestao s vidika. Tri vještice i vitez nastavili su se penjati, no unatoč višesatnom pješačenju, nisu se pomaknuli ni za korak; vrh brda bio je jednako udaljen kao i prije, a u tlo pred njima još su bile urezane iste one riječi.

Kad je sunce iznad njih doseglo najvišu točku i počelo se spuštati prema udaljenom horizontu, duhom su klonuli svi osim Althede, koja je nastavila hodati brže i ustrajnije od ostalih, potičući ih da slijede njezin primjer iako nije odmakla ništa dalje od njih.

„Samo hrabro, prijatelji, i ne posustajte!“ uzviknula je, brišući znoj s čela.

A kad su svjetlucave graške njezina znoja dotaknule tlo, natpis koji im je prepriječio put nestao je i oni su napokon mogli nastaviti s usponom.

Obradovani nestankom druge prepreke, hitali su prema vrhu brda koliko su ih noge nosile, naposljetku ugledavši fontanu kristalasta sjaja u sjenici od cvijeća i drveća.

Nisu joj, doduše, uspjeli prići jer ih je zaustavio potok koji se protezao oko vrha brda. U bistrim dubinama ležao je glatki kamen na kojem je pisalo:

„Namiri me blagom svoga sjećanja.“

Sir Zlosretnik probao je preploviti potok na štitu, ali štit je potonuo. Tri vještice izvukle su viteza iz vode i potom pokušale preskočiti potok, no potok im i dalje nije dopuštao prelazak. A sunce se za to vrijeme postojano spuštalo prema horizontu.

Na koncu su pokušali proniknuti u značenje poruke na kamenu. Amata je prva dokučila njezin smisao. Pomoću čarobnog štapića iz uma je izvadila sva sjećanja na sretne trenutke koje je provela sa svojom izgubljenom ljubavi i spustila ih u šumnu vodu. Potok je odnio sjećanja, a pred družinom su iznikli kamenovi za prijelaz. Tri vještice i vitez napokon su mogli nastaviti uspon prema vrhu brda.

Fontana je treperila pred njima, smještena u zaklon ljekovitih trava i cvijeća koje je rijetkošću i ljepotom nadmašivalo sve što su dotad vidjeli. Nebo se zarumenjelo poput rubina. Kucnuo je čas da odaberu tko će se okupati u fontani.

Prije negoli su stigli donijeti odluku, međutim, nejaka Asha srušila se na tlo. Mučni uspon na brdo toliko ju je iscrpio da je bila na umoru.

Njezinih troje prijatelja htjelo ju je odnijeti do fontane, ali ih je Asha, koja je trpjela neizdrživu agoniju, preklinjala da je ne diraju.

Altheda je hitro nabrala sve trave koje su joj se učinile pogodnima, i pomiješala ih u tikvi za vodu Sir Zlosretnika. Ulila je napitak Ashi u usta.

Asha je već u sljedećem trenutku stala na noge. Štoviše, svi tragovi njezine strašne bolesti nestali su kao rukom odneseni.

„Izliječena sam!“ uzviknula je. „Ne treba mi fontana – neka se radije okupa Altheda!“ Ali Altheda je bila zauzeta skupljanjem onih lekovitih trava u svoju pregaču.

„Budem li mogla liječiti ovu bolest, zlata mi neće nedostajati! Neka se okupa Amata!“

Sir Zlosretnik naklonio se Amati i rukom pokazao prema fontani. Ona je samo odmahnula glavom. Voda u potoku odnijela je svu njezinu tugu za ljubavnikom i sad je jasno vidjela koliko je bio okrutan i nevjeran. To što ga se riješila bila je sasvim dostatna sreća.

„Vi se okupajte, dobri viteže, zavrijedili ste to svojim časnim ponašanjem!“ rekla je Sir Zlosretniku.

Obasjan posljednjim zrakama zalazećeg sunca, vitez je škriputavo zakoračio prema fontani pravedne sreće i okupao se u njoj, obuzet čuđenjem i ushićenjem što je baš on, jedan od stotine, dobio tako nevjerovatnu priliku.

U trenutku kad je sunce nestalo iza horizonta, ozareni Sir Zlosretnik izašao je iz vode. Još u onom istom zahrđalom oklopu, bacio se pred noge Amati, najboljoj i najljepšoj ženi koju je ikad susreo. Nošen krilima uspjeha, zaprosio je njezinu ruku i njezino srce, a Amata, jednako očarana, shvatila je da je našla muškarca koji je doista zavređuje.

Ruku pod ruku, tri vještice i vitez spustili su se niz brdo. Sve četvero živjeli su dugo i sretno, a da pritom nijedno nikad nije ni naslutilo da u fontani nije bilo nikakve čarolije.

Albus Dumbledore o „Fontani pravedne sreće“

Vječno popularna „Fontana pravedne sreće“ omiljena je do te mjere da je svojevremeno čak bila predložak za božićni igrokaz u Hogwartsu, inače jedini pokušaj da se u blagdanske svečanosti u dvorcu uvede kazališni element.

Naš tadašnji predavač Travarstva, profesor Herbert Beery[4], veliki entuzijast amaterskog kazališta, predložio je da za Božić osoblju i učenicima poklonimo adaptaciju te svima drage priče za djecu. Ja sam u to vrijeme bio mladi predavač Preobrazbe, pa me je Herbert zadužio za „specijalne efekte“, što je uključivalo instalaciju potpuno funkcionalne fontane pravedne sreće i minijaturnog travnatog brda po kojem su se naše tri junakinje i junak trebali „uspinjati“ dok ono polako tone u pozornicu i nestaje s vidika.

Mislim da mogu, bez lažne skromnosti ustvrditi da su moja fontana i brdo svoje uloge odigrali u duhu suradnje i zajedništva. isto se, nažalost, ne može reći za ostatak glumačke ekipe. Zanemarimo li na trenutak ispade divovskog „Crva“ kojeg je doveo naš učitelj Skrbi za magična stvorenja, profesor Silvanus Kettleburn, ono što je predstavu zbilja dokrajčilo bio je ljudski faktor. Naime, profesor Beery, koji se prihvatio redateljskog posla, kao da je bio gluh i slijep za emocionalnu eksploziju koja mu se kuhala praktički pred nosom. Točnije, nije ni slutio da su dvoje učenika koji su tumačili uloge Amate i Sir Zlosretnika bili u ljubavnoj vezi, a kamoli da ju je „Sir Zlosretnik“ sat vremena prije podizanja zastora prekinuo jer se u međuvremenu zagrijao za „Ashu“.

Da ne duljim, naši tražitelji pravedne sreće nikad se nisu popeli navrh brda. Tek što se zastor podigao, „Crv“ profesora Kettleburna – za kojeg smo u tom trenutku shvatili da je zapravo pepelarica[5] začarana čarolijom debljanja – rasprsnuo se u vatrometu vrućih iskri i prašine, ispunivši Veliku dvoranu dimom i krhotinama uništene scenografije. I dok su daske pozornice gorjele, zapaljene plamenim jajima koja je pepelarica izlegla u podnožju brda, „Amata“ i „Asha“ okomile su se jedna na drugu, upustivši se u tako žestok dvoboj da je u unakrsnoj vatri stradao i sam profesor Beery. Osoblje je u međuvremenu bilo primorano evakuirati dvoranu, jer je plameni pakao koji se razbuktao na pozornici prijetio da će progutati sve pred sobom. Zabavni program za tu večer okončao se u krcatom bolničkom krilu; prošlo je nekoliko mjeseci dok Velika dvorana nije prestala bazdjeti po dimu zapaljenog drva. Čekanje da glava profesora Beeryja poprimi normalne razmjere i da profesoru Kettleburnu istekne suspenzija[6] potrajalo je još i duže. Ravnatelj Armando Dippet uveo je opću zabranu igrokaza, a Hogwarts svoju ponositu nekazališnu tradiciju čuva sve do danas.

Unatoč našem dramskom fijasku, „Fontana pravedne sreće“ vjerovatno je najpopularnija Beedleova bajka, iako je i ona imala svoje kritičare, baš kao i „čarobnjak i lonac skakutavac“. Nisu rijetki roditelji koji su zahtijevali da se ta priča ukloni iz knjižnice Hogwartsa. Među njima se, nekim slučajem, našao i potomak

---

[4] Profesor Beery je naposljetku otišao iz Hogwartsa kako bi predavao na ČADU(čarobnjačka akademija dramskih umjetnosti), a jednom prilikom mi je priznao da je i tamo osjećao izrazitu averziju prema postavljanju te priče, jer ju je smatrao ukletom.

[5] Vidi *Čudesne zvijeri i gdje ih naći*(Algoritam 2000.) za najbolji opis ove neobične zvjerke. Pepelarice inače nije preporučljivo puštati u prostorije obložene drvom, ili na njih bacati čarolije debljanja.

[6] Tijekom svoje karijere učitelja Skrbi za magična stvorenja profesor Kettleburn bio je suspendiran ni manje ni više nego 62 puta. Njegov odnos s mojim prethodnikom u Hogwartsu, profesorom Dippetom, oduvijek je bio zategnut, jer ga je profesor Dippet smatrao dosta neopreznim čovjekom. Moram priznati da se do vramena kad sam ja postao ravnatelj profesor Kettleburn već prilično primirio i usporio svoj životni tempo. Doduše, uvijek je bilo cinika koji su govorili da mu ništa drugo nije preostalo s obzirom na to da je u međuvremenu izgubio gotovo sve udove.

Brutusa Malfoya te svojevremeni član nadzornog odbora Hogwartsa, gospodin Lucius Malfoy. Gospodin Malfoy je zabranu priče zatražio pismenim putem:

S polica Hogwartsa treba ukloniti sva prozna ili publicistička djela u kojima se prikazuje križanje čarobnjaka i bezjaka.

Ne želim da moj sin potpadne pod utjecaj priča koje propagiraju brak čarobnjaka i bezjaka i tako dođe u napast da okalja čistoću svoje krvne loze.

Većina članova nadzornog odbora podržala je moje odbijanje da maknem knjigu iz knjižnice. U obrazloženju svoje odluke gospodinu Malfoyu napisao sam sljedeće:

Takozvane čistokrvne obitelji svoju tobožnju čistoću čuvaju nepriznavanjem, izgonom ili prešućivanjem bezjaka ili djece bezjaka u svojim obiteljskim stablima, a onda to licemjerje pokušavaju nametnuti i nama, zahtijevajući zabranu upravo onih djela koja otvoreno progovaraju o istinama koje sami osporavaju. Na svijetu nema vještice ni čarobnjaka čija se krv nije miješala s krvlju bezjaka, zbog čega je uklanjanje djela koja se bave tom tematikom iz spoznajnog videokruga naših učenika ne smatram samo nelogičnim nego i nemoralnim činom.[7]

Ova je razmjena pisama označila početak dugotrajne kampanje gospodina Malfoya da me ukloni s mjesta ravnatelja Hogwartsa, kao i mojih podjednako dugotrajnih nastojanja da njega uklonim s mjesta najdražeg smrtonoše lorda Voldemorta.

[7] Moj odgovor potaknuo je gospodina Malfoya na slanje još nekoliko pisama, no kako su se ista sastojala mahom od pogrdnih komentara na račun mog psihičkog zdravlja, roditelja i higijenskih navika, ne mislim da su osobito relevantna za ovaj tekst.

VJEŠČEVO DLAKAVO SRCE

Bio jednom jedan pristao, bogat i darovit mladi vještac koji je primijetio da njegovi prijatelji oglupave kad se zaljube, gubeći u svojoj ludosti i šepirenju ne samo apetit nego i dostojanstvo. Čvrsto odlučivši da nikad neće podleći toj slabini, mladi se vještac poslužio mračnim vještinama da osigura vlastitu neranjivost.

Vještčevi rođaci smijali su se njegovoj rezerviranosti i hladnoći, i ne sluteći što se krije iza njih.

„Sve će se to promijeniti“, predviđali su, „kad mu se neka djeva svidi!“

Ali vješcu se nije sviđala nijedna. Iako je svojim oholim držanjem zaintrigirao mnoge djevojke, koje su primijenile sve svoje najistančanije vještine da mu ugode, njegovo je srce ostalo netaknuto. Vještac se ponosio svojoj ravnodušnošću i dovitljivošću kojom ju je postigao.

Prvi je cvijet mladosti prošao, a vještčevi vršnjaci počeše se vjenčavati i dobivati djecu.

„Srca su im se dosad sigurno pretvorila u olupine“, rugao se on u sebi, gledajući što izvode mladi roditelji oko njega, „sasušena od zahtjeva te cmizdrave deriščadi!“

I opet si je čestitao na mudrosti svoje davne odluke.

Kad je došlo vrijeme, vještčevi su stari roditelji umrli. Sin nije tugovao za njima; naprotiv, njihovu je smrt smatrao blagoslovom. Sad je sam stolovao u njihovu dvorcu. Svoju najveću dragocjenost spremio je u najdublju tamnicu i prepustio se lagodnom i raskošnom životu. Brojne sluge nisu imale drugog posla nego da brinu za njegovu udobnost.

Vještac je bio uvjeren da svi koji vide njegovu blaženu, ničim pomućenu samoću umiru od zavisti. Stoga nije bilo kraja njegovu bijesu i očaju kad je jednog dana čuo što njegova dva lakaja govore o svom gospodaru.

Prvi je sluga rekao da žali vješca, kojega usprkos njegovu bogatstvu i moći nitko ne voli.

Njegov se kompanjon na to samo podrugljivo nasmijao i upitao zašto muškarac s toliko zlata i raskošnom palačom ne može sebi naći suprugu.
Njihove riječi teško su pogodile ponos vješca koji ih je prisluškivao.

Odmah je donio odluku da će se oženiti, i to ženom kojoj nigdje neće biti premca. Njezina će začudna ljepota izazivati zavist i požudu u svakom muškarcu koji je ugleda, bit će odvjetak čarobnjačke loze kako bi njihovim potomcima bio osiguran izniman dar za magiju, a raspolagat će bogatstvom koje će u najmanju ruku biti ravno njegovu, jer vještac nije želio da promjene u njegovu kućanstvu ni na koji način ugroze njegov lagodni život.

Iako se vješcu lako moglo dogoditi da takvu ženu traži sljedećih pedeset godina, nekim je slučajem već sljedećeg dana u posjet rodbini u susjedstvu došla djeva koja je po svemu odgovarala njegovim prohtjevima.

Ta je vještica izvanrednih sposobnosti praktički plivala u zlatu, a svojom je ljepotom plijenila pažnju svih muškaraca koji su je ugledali; točnije, svih muškaraca osim jednog. Vještac nije osjećao baš ništa. Prepoznao je, međutim, da je ona trofej za kojim traga i počeo joj se udvarati.

Svi koji su zamijetili promjenu u vještčevu ponašanju bili su zapanjeni. Objasnili su djevojci da je uspjela tamo gdje su stotine drugih doživjele poraz.

Što se pak ticalo mlade žene, vještčevo udvaranje istovremeno ju je fasciniralo i odbijalo. Nikad prije nije upoznala tako čudnog i nepristupačnog muškarca. Iako je

naslućivala da se iza naizgled toplih komplimenata krije hladnoća, njezini su rođaci vjerovali da je vještac sjajna partija pa su, u želji da ohrabre njihov brak, prihvatili vješčev poziv na veliku gozbu u djevojčinu čast.

Stol se savijao pod teretom srebrnine i zlatnine ispunjene najfinijim vinima i najskupljim delikatesama. Trubaduri su prebirali po svilenim strunama lutnji, pjevajući o ljubavi koja je njihovu gospodaru bila nepoznanica. Djeva je sjedila na prijestolju pokraj vješca, a on joj je šaputao zamamne nježnosti, ukradene iz poezije bez ikakvog razumijevanja njihova pravog značenja.

Nakon podužeg slušanja, zbunjena djeva naposljetku mu reče: „Lijepo zborite, vješče, i vaša bi mi pažnja doista godila, kad bih samo vjerovala da imate srce!“

Vještac se nasmiješi i reče joj da je to ne treba brinuti. Zamolivši je da ga slijedi, odveo ju je u podrum, do zaključane tamnice u kojoj je čuvao svoje najveće blago.

A tamo je u začaranoj kristalnoj škrinji kucalo vješčevo srce.

Odavno odsječeno od očiju, ušiju i prstiju, ono nikad nije zadrhtalo zbog ljepote, milozvučnog glasa ili dodira svilenkaste kože. Djevojka je prestravljeno zurila u sparušeno srce obraslo dugom, crnom dlakom.

„O, što ste to učinili?“ zajaukala je. „Preklinjem vas, vratite ga tamo gdje mu je mjesto!“

Shvativši da će joj samo tako ugoditi, vještac je izvukao štapić, otključao kristalnu škrinju, napravio rez u vlastitim prsima i metnuo dlakavo srce natrag u šupljinu u kojoj je nekoć živjelo.

„Sad kad ste izliječeni, napokon ćete shvatiti što je prava ljubav!“ uzviknula je djevojka, zagrlivši ga.

Dodir tih mekih bijelih ruku, šum daha u njegovu uhu, miris teške, zlatne kose; sve je to na novoprobuđeni organ djelovalo kao udar munje. Ali srce se tijekom svoga dugog izgnanstva promijenilo, oslijepjelo i podivljalo u tami na koju je bilo osuđeno, a njegov apetit narastao je i izopačio se preko svake mjere.

Gostima gozbe nije promaklo da su domaćin i djeva nekamo nestali. Isprva ih to nije smetalo, no kako su sati prolazili, tako ih je hvatala sve jača tjeskoba pa su naposljetku krenuli u potragu po dvorcu.

Kad su napokon došli u tamnicu, tamo ih je dočekao stravičan prizor.

Djeva je ležala na podu, razrezana prsnog koša. pokraj nje je čučao poludjeli vještac. U njegovoj krvavoj ruci presijavalo se veliko, glatko, grimizno srce koje nije prestajao lizati i milovati, obećavajući da će ga staviti na mjesto vlastitoga.

Drugom je rukom držao čarobni štapić i pokušavao iz svojih njedara izvući ono sasušeno, dlakavo srce. Ali dlakavo srce je bilo jače od njega i nije mu željelo prepustiti vlast nad njegovim osjetilima niti se vratiti u škrinju u kojoj je tako dugo robijalo.

Praćen užasnutim pogledima svojih gostiju, vještac je odbacio štapić i podigao srebrni bodež. Zarekavši se da nikad neće dopustiti svom srcu da mu bude gospodar, izrezao ga je iz prsa.

Vještac je još jedan časak trijumfalno klečao, držeći po jedno srce u svakoj ruci, a onda se srušio na djevino truplo i preminuo.

Albus Dumbledore o „Vještčevu dlakavom srcu“

Kao što smo već vidjeli, Beedleove prve dvije bajke zbog svojih su tema velikodušnosti, tolerancije i ljubavi često bile metom napada. Za razliku od njih, „Vještčevo dlakavo srce“ tijekom nekoliko stotina godina postojanja nije doživelo ozbiljnije promjene ili kritike; priča koju sam u odrasloj dobi pročitao u izvorniku pisanom runama gotovo je navlas ista kao ona koju mi je moja majka pričala dok sam bio dijete. Tu treba dodati da je „Vještčevo dlakavo srce“ uvjerljivo najstravičniji Beedleov tekst, pa ga mnogi roditelji djeci čitaju tek kad procijene da su dovoljno stara i da ih zbog toga neće mučiti noćne more.[8]

Pa kao se onda ova jezovita priča održala sve do danas? Rekao bih da je „Vještčevo dlakavo srce“ stoljećima ostalo netaknuto upravo zato što se obraća mračnoj strani u svima nama. Ova priča otvoreno progovara o nečemu što se inače prešućuje, iako predstavlja jednu od najvećih kušnji magije: o potrazi za neranjivošću.

Naravno, takvu potragu ne može se okarakterizirati drugačije nego kao naivnu fantaziju. Na svijetu ne postoje muškarac ili žena, s darom magije ili bez njega, koji nisu pretrpjeli bar neki oblik ranjavanja, bilo tjelesnog, mentalnog ili emocionalnog. Osjećati bol jednako je ljudski kao i disati. A ipak se čini da smo mi čarobnjaci naročito podložni ideji da prirodu postojanja možemo mijenjati kako nam se svidi. Mladi vještac[9] u ovoj priči, primjerice, vjeruje da bi zaljubljivanje ugrozilo njegov komfor i sigurnost. On ljubav doživljava kao poniženje, slabost, neizdrživo opterećenje svojih emocionalnih i materijalnih resursa.

Jasno, trgovina ljubavnim napicima koja cvate već stoljećima dokazuje da naš fiktivni čarobnjak nije jedini koji želi kontrolirati nepredvidivi tok ljubavi. Potraga za pravim ljubavnim napitkom[10] nastavlja se i danas, iako nitko još nije uspio stvoriti željeni eliksir. Najbolji majstori napitaka zapravo i ne vjeruju da je takvo što moguće.

Doduše, protagonistu ove bajke ne zanima privid ljubavi koji može stvarati ili uništavati po volji. On jednostavno želi ostati zauvijek imun na nešto što smatra svojevrsnom bolešću, i pritom pribjegava mračnoj čaroliji koja je moguća jedino u bajci: vlastito srce osuđuje na zatočeništvo.

Mnogi su autori već primijetili sličnost između vještčeva postupka i izrade horkruksa. Iako Beedleov junak ne pokušava izbjeći smrt, on ipak razdvaja ono što očito nikad ne bi smjelo biti razdvojeno – tijelo i srce (umjesto duše) – te tim činom krši prvi u nizu fundamentalnih zakona magije koje je postavio Adalbert Waffling:

---

[8] Sudeći po onome što je zapisala u svoj dnevnik, Beatrix Bloxam nikada se nije oporavila od ove bajke, koju je slučajno čula dok ju je njezina ujna čitala starijim bratičima i sestričnama. „Sasvim nenamjerno, moja se mala uška pripila za ključanicu. Mora da sam bila oduzeta od užasa, jer sam nehotice čula ne samo cijelu tu jezoviu priču nego i sve gnjusne pojedinosti sramotne afere u koju su bili umiješani moj ujak Nobby, lokalna babaroga i jedna vreća skočilukovica. Od šoka sam zamalo umrla; ostatak tjedna proboravila sam u krevetu, a zbog teške traumatiziranosti poslije sam razvila naviku da svake noći mjesečarim do te iste ključanice, sve dok moj voljeni tata, koji mi je samo želio pomoći, nije uvečer prije spavanja počeo zaključavati moja vrata čarolijom ljepila.“ Beatrix očito nije uspjela smisliti način da „Vještčevo dlakavo srce“ prilagodi osjetljivim dječjim ušima, jer je nikad nije uvrstila u *Muharine bajke*.

[9] (Termin „vještac“ veoma je star. Iako se ponekad koristi kao sinonim za „čarobnjaka“, u početku se odnosio na osobu upućenu u vještine dvoboja i borilačke magije kao takve. Također se kao titula dodjeljivao čarobnjacima zaslužnima za smione pothvate, slično kako bezjaci ponekad za hrabrost dobivaju titulu viteza. Nazivajući mladog čarobnjaka u ovoj priči vješcem, Beedle nam stavlja do znanja da je on unatoč svojoj dobi već bio priznat na polju ofenzivne magije. Danas čarobnjaci termin „vještac“ koriste na dva načina: da opišu čarobnjaka koji ostavlja osobito opasan dojam, ili kao titulu kojom se naznačuje iznimna vještina ili dostignuće. Tako je i Dumbledore nosio naslov vrhovnog vješca Čarosudnog zbora. JKR)

[10] Hector Dagworth-Granger, osnivač Posebnog društva majstora za čarobne napitke, objašnjava:“Vrhunski majstor napitaka može izazvati dubok zanos, ali nitko još nije uspio proizvesti onu istinski neuništivu, vječnu, bezuvjetnu vezu koja jedina zaslužuje naziv ljubavi.“

U najdublje misterije, kao što su izvor života i esencija vlastitosti, smijete zadrijeti samo ako ste spremni na najekstremnije i najopasnije posljedice.

I doista, naš lakomisleni mladić u svom nastojanju da postane nadčovjek na kraju gubi svaku čovječnost. Njegovo zatočeno srce polako se suši i prekriva dlakama, simbolizirajući tako vještčevo spuštanje na razinu zvijeri. Na kraju se doista pretvara u nasilnu životinju koja ono što želi uzima silom, umirući u uzaludnom pokušaju da ostvari sada nedostižan cilj: ponovo zadobivanje ljudskog srca.

Iako je danas već pomalo zastarjela, fraza „imati dlakavo srce", uvriježila se u svakodnevnom čarobnjačkom govoru za opisivanje hladnih ili bezosjećajnih vještica i čarobnjaka. Moja neudana teta Honoria uvijek je tvrdila da je otkazala svoje zaruke sa stanovitim čarobnjakom u Uredu za neovlaštenu uporabu magije jer je pravovremeno otkrila da „ima dlakavo srce". (Doduše, govorkalo se da ga je zapravo uhvatila kako zaneseno miluje nekoliko horklumpova[11] i da ju je to strahovito potreslo.) Spomenimo i knjigu za samopomoć *Dlakavo srce: Vodič kroz čarobnjake koji odbijaju ozbiljnu vezu*[12], koja je u novije vrijeme poharala top-liste najprodavanijih knjiga.

[11] Horklumpovi su ružičasti, čekinjasti stvorovi slični gljivama. Doista je nejasno zašto bi ih itko htio milovati. Za detaljniji opis, vidi *Čudesne zvijeri i gdje ih naći*.

[12] Ne treba je brkati s knjigom *Dlakava gubica, ljudsko srce*, koja na dirljiv način prikazuje borbu jednog čovjeka s likantropijom.

MEKANA ZEKANA I NJEZIN HIHOTAVI PANJ

Nekoć davno, u jednoj dalekoj zemlji, živio je budalasti kralj koji je odlučio da se nitko osim njega ne bi smio baviti čaranjem.

Zato je naložio zapovjedniku svoje vojske da osnuje brigadu za lov na vještice i dodijelio im čopor opasnih crnih pasa. Istovremeno je zapovjedio da se u svim selima i gradovima širom zemlje objavi proglas: „Kralj traži učitelja magije."

Nijedna prava vještica ni čarobnjak nisu se usudili prijaviti za posao, jer su se svi skrivali od brigade za lov na vještice.

Ali jedan lukavi šarlatan bez dara za magiju pomislio je da bi to mogla biti dobra prilika za brzo bogaćenje. Došao je u palaču i predstavio se kao čarobnjak izvanrednih sposobnosti. Nekoliko jednostavnih trikova bilo je sasvim dovoljno da budalasti kralj povjeruje u priču o njegovim moćima. Odmah ga je imenovao velikim vračem i svojim privatnim učiteljem magije.

Šarlatan je od kralja zatražio veliku vreću zlata za kupnju čarobnih štapića i ostalih magijskih potrepština, nekoliko krupnih rubina za lakše izvođenje ljekovitih čarolija, te par srebrnih pehara za čuvanje i dozrijevanje čarobnih napitaka. Budalasti kralj udovoljio je svim njegovim zahtjevima.

Šarlatan je sve dragocjenosti pohranio u svoju kuću i vratio se u perivoj palače.

Nije znao da ga iz prikrajka motri starica koja je živjela u potleušici na samom rubu perivoja. Bijaše to pralja zvana Mekana, zaslužna za mekoću, mirisavost i bjelinu posteljine i rublja u palači. Provirivajući iza plahti koje je stavila na sušenje, Mekana je vidjela da šarlatan s jednog kraljeva stabla trga dvije grančice i nestaje u palači.

Šarlatan je jednu grančicu uručio kralju, uz objašnjenje da je riječ o iznimno moćnom čarobnom štapiću.

„Ali neće djelovati", rekao je šarlatan, „dok ga ne zavrijedite."

Svakog jutra šarlatan i budalasti kralj odlazili su u perivoj palače, gdje su mahali štapićima i izvikivali besmislice u nebo. Oprezni šarlatan ipak je izveo još nekoliko trikova kako kralj ne bi posumnjao u majstorstvo svog Velikog vrača i moć čarobnih štapića koje je tako skupo platio.

Jednog jutra, dok su šarlatan i budalasti kralj lamatali štapićima i skakutali ukrug pjevušeći nesuvisle pjesmuljke, do kraljevih je ušiju doprlo glasno hihotanje. Pralja Mekana slatko se smijala gledajući s prozora svoje kolibice kralja i njegova učitelja. Uskoro je nestala s vidika, jer od smijeha više nije mogla stajati.

„Očito ne izgledam nimalo dostojanstveno, čim mi se stara pralja tako smije!" rekao je kralj. Nije više skakutao i lamatao štapićem, nego se namrštio. „Dosta mi je vježbanja! Vraču, kada ću biti spreman da pred svojim podanicima izvedem prave čarolije?"

Šarlatan je pokušao umiriti učenika, uvjeravajući ga da će uskoro biti sposoban za prava čudesa, ali Mekanino hihotanje budalastog je kralja pogodilo više nego što je šarlatan i slutio.

„Sutra ćemo", zaključio je kralj, „pozvati sve naše dvorane da vide kako njihov kralj čara!"

Šarlatan je odmah shvatio da je došlo vrijeme da pokupi svoje blago i dade petama vjetra.

„Nažalost, Vaše Veličanstvo, to nije moguće! Zaboravio sam Vašem Veličanstvu napomenuti da sutra moram otići na dugo putovanje..."

„Vraču, odeš li iz palače bez mog dopuštenja, gonit će te moja brigada za lov na vještice zajedno sa svim svojim psima! Sutra ujutro ćeš mi asistirati u čarolijama za moje plemkinje i plemiće, a ako mi se samo jedna osoba nasmije, dat ću da ti odrube glavu!“

Kralj je bijesno odmarširao natrag u palaču, a preplašeni šarlatan ostao je sam. Njegova mu lukavost sad nije bila ni od kakve pomoći, jer niti je mogao pobjeći niti je kralja mogao naučiti magiji koju nije poznavao ništa bolje od njega.

Tražeći žrtvu na kojoj bi iskalio strah i bijes, šarlatan je prišao prozoru pralje Mekane. Zavirivši unutra, vidio je da starica sjedi za stolom i lašti čarobni štapić. U jednom kutu iza nje, kraljeve plahte same su se prale u drvenom koritu.

Šarlatan je odmah shvatio da je Mekana prava pravcata vještica, te da bi ga ista žena koja mu je ovu kašu zakuhala iz nje mogla i izvući.

„Babetino!“ zagrmio je. „Tvoje me cerekanje skupo koštalo! Ako mi ne pomogneš, svima ću otkriti da si vještica, pa će kraljevi psi rastrgati tebe, a ne mene!“

Stara Mekana nasmiješila se šarlatanu i obećala da će učiniti sve što je u njezinoj moći da mu pomogne.

Šarlatan joj je zapovijedio da za vrijeme kraljeva nastupa sjedi u grmu i izvodi čarolije umjesto njega, ali tako da kralj to ne primijeti. Iako je prihvatila plan, Mekana je ipak imala jedno pitanje.

„Gospodine, a što ako kralj pokuša izvesti čaroliju koju Mekana ne zna?“

Šarlatan je prezrivo puhnuo.

„Tvoja je magija i više nego dorasla mašti te budale“, rekao joj je i vratio se u dvorac, zadovoljan što se tako dobro snašao.

Sljedećeg jutra svi velikaši tog kraljevstva okupili su se u perivoju palače. Kralj se popeo na pozornicu pred njima, u stopu praćen šarlatanom.

„Prvo ću učiniti da šešir ove dame nestane!“ uzviknuo je kralj, uperivši grančicu u jednu plemkinju.

Mekana je iz obližnjeg grma uperila štapić u šešir i on je nestao. Zadivljeno i zapanjeno mnoštvo oduševljenog je kralja pozdravilo gromoglasnim pljeskom.

„A sad ću učiniti da ovaj konj poleti!“ uzviknuo je kralj i uperio štapić u vlastitog pastuha.

Mekana je iz grma uperila štapić u konja i on se vinuo visoko u zrak.

Mnoštvo, još očaranije i ushićenije nego prije, gromko je zaklicalo svom čarobnom kralju.

„A sad“, počeo je kralj, ogledavajući se oko sebe u potrazi za novom idejom. Kapetan njegove brigade za lov na vještice pohitao je prema njemu.

„Vaše Veličanstvo“, rekao je kapetan, „Sabljan je baš jutros pojeo otrovnu gljivu i uginuo! Vaše Veličanstvo, vratite ga u život svojim štapićem!“

I kapetan podigne na pozornicu beživotnu lešinu najkrupnijeg psećeg lovca na vještice.

Budalasti kralj zamahnuo je grančicom i uperio je u mrtvog psa. Mekana se samo nasmiješila u svom grmu. Nije ni pokušala podići svoj štapić jer je dobro znala da na svijetu nema čarolije koja može oživiti mrtve.

Pas je ostao nepomičan. Mnoštvo se prvo počelo došaptavati, a potom i smijuljiti. Sve im se više činilo da su prva dva kraljeva pothvata ipak bili samo trikovi.

„Zašto mi ne uspijeva?“ vrisnuo je kralj na šarlatana, a on je pribjegao jedinoj smicalici koja mu je još preostala.

„Eno je, Vaše Veličanstvo, eno je!“ viknuo je, pokazujući prema grmu u kojem je čučala Mekana. „Jasno je vidim, to je zla vještica koja blokira vašu magiju svojim izopačenim vradžbinama! Uhvatite je, neka je netko uhvati!“

Mekana je jurnula iz grma, a brigada za lov na vještice dala se u potjeru za njom. S lanca pušteni psi zavijali su za Mekaninom krvlju. Ali mala vještica nestala je s vidika čim je stigla do niske živice, a kada su kralj, šarlatan i dvorska svita stigli na drugu stranu, nisu tamo ugledali ništa osim čopora lovačkih pasa koji su lajali i kopali tlo oko povijenog, starog drveta.

„Pretvorila se u stablo!“ vrisnuo je šarlatan. Strahujući da bi se Mekana mogla opet pretvoriti u ženu i raskrinkati ga, nadodao je: „Posijecite je, Vaše Veličanstvo, zle vještice drugo i ne zaslužuju!“

Smjesta su donijeli sjekiru i srušili staro drvo uz glasne poklike dvorana i šarlatana.

Dok su se, međutim, spremali za povratak u palaču, sve ih je zaustavio zvuk glasnog hihotanja.

„Budale!“ doviknuo im je Mekanin glas iz panja iza njih.

„Vještice i čarobnjaci se ne ubijaju sjekirom! Ako mi ne vjerujete, uzmite je i rasijecite Velikog vrača nadvoje!“

Kapetan brigade za lov na vještice očito je jedva čekao da iskuša tu teoriju, no čim je podigao sjekiru, šarlatan je pao na koljena i, moleći za milost, proznao sva svoja nedjela. Dok su ga odvlačili u tamnicu, panj je zahihotao još glasnije nego prije.

„Kad ste vještицu rasjekli nadvoje, vaše je kraljevstvo pogodila strašna kletva!“ rekao je panj skamenjenom kralju. „Odsad ćete svaki udarac koji zadate mojim sestrama i braći po magiji osjećati kao udarac sjekire po vlastitom mesu, sve dok ne poželite umrijeti od muke!“

Na to je i kralj pao na koljena i kazao panju da će smjesta objaviti proglas kojim svim vješticama i čarobnjacima u kraljevstvu obećava zaštitu i jamči nesmetano bavljenje magijom.

„Odlično“, rekao je panj, „ali Mekanoj se još niste odužili!“

„Što god hoćete, što god hoćete!“ zavapio je budalasti kralj, kršeći ruke pred panjem.

„Na meni ćete podići kip Mekane, u znak sjećanja na vašu nesretnu pralju, a i zato da nikad ne zaboravite vlastitu glupost!“ rekao je panj.

Kralj je odmah pristao i obećao da će unajmiti najboljeg kipara u zemlji da izradi kip od suhoga zlata. Posramljeni kralj i njegova svita potom su se vratili u dvorac, ostavljajući za sobom panj koji je i dalje hihotao.

Čim se perivoj ispraznio, iz otvora u korijenju panja izmigoljila je zdepasta stara zečica raskošnih brkova, s čarobnim štapićem u zubima. Mekana je odskakutala iz perivoja i nestala u daljini. Zlatni kip pralje još je dugo stajao na panju, a nijedna vještica ni čarobnjak u kraljevstvu nikad se više nisu morali skrivati od progona.

Albus Dumbledore o „Mekanoj Zekani i njezinu hihotavom panju“

Priča o „mekanoj Zekani i njezinu hihotavom panju“ po mnogočemu je „najautentičnija“ Beedleova bajka, u smislu da magija opisana u njoj gotovo u potpunosti slijedi postojeće zakone magije.

Mnogi među nama upravo su iz ove priče naučili da magija ne vraća mrtve u život – bilo je to za nas veliko razočaranje i šok, jer smo kao mala djeca bili uvjereni da naši roditelji mogu jednim zamahom štapića probuditi naše uginule štakore i mačke. Iako je proteklo šest stoljeća otkako je Beedle napisao ovu bajku, a mi smo u međuvremenu razvili nebrojene načine za očuvanje iluzije da su naši najmiliji uvijek s nama[13], način da se duša i tijelo ponovo spoje nakon smrti još nam izmiče. Kao što je istaknuti čarobnjački filozof Bertrand de Pensees-Profondes napisao u svom proslavljenom djelu *Studija o mogućnosti poništavanja stvarnih i matafizičkih učinaka prirodne smrti, s posebnim osvrtom na reintegraciju esencije i materije*: „Ne trudite se. Nema šanse.“

Doduše, bajka o Mekanoj Zekani važna je i zbog još jednog razloga: riječ je o jednom od najranijih književnih djela u kojem se spominje animagus. Pralja Mekana, naime, posjeduje rijetku magičnu sposobnost da se po potrebi preobrazi u životinju.

Animagusi čine tek mali dio čarobnjačke populacije. Postizanje savršene, spontane preobrazbe iz ljudskog bića u životinju zahtijeva naporno učenje i vježbanje, pa se mnoge vještice i čarobnjaci smatraju da svoje vrijeme mogu bolje utrošiti na neki drugi način. Činjenica je da ovaj dar ima dosta ograničenu primjenu, osim u slučaju osoba kojima je prerušavanje ili skrivanje neophodno. Ministarstvo magije upravo zbog toga inzistira na popisivanju svih animagusa. Nema, naime, nikakve dvojbe da je ovaj oblik magije najkorisniji ljudima koji se bave ilegalnim, tajnim, pa čak i zločinačkim aktivnostima.[14]

Nije poznato je li ikad postojala pralja koja se umjela pretvarati u zečicu, ali neki povjesničari magije napominju da je Beedle pri stvaranju Mekane nadahnuće možda pronašao u slučaju znamenite francuske čarobnice Lisette de Lapin, osuđene na smrt zbog čaranja 1422. godine u Parizu. Na zaprepaštenje svojih bezjačkih čuvara, kojima se poslije sudilo zbog optužbe da su vještici pomogli pobjeći, Lisette je nestala iz zatvorske ćelije noć uoči svog smaknuća. Iako nitko nikad nije uspio dokazati da je Lisette bila animagus i da se uspjela provući kroz rešetke prozora u svojoj ćeliji, postoje svedočanstva iz tog vremena o velikom bijelom zecu koji je preplovio kanal La Manche u kotliću s improviziranim jedrom, a zec sličnog opisa poslije je postao cijenjeni savjetnik na dvoru kralja Henrika VI.[15]

Kralj u Beedleovoj priči budalasti je bezjak koji magiju istovremeno priželjkuje i od nje zazire. On vjeruje da svatko tko nauči napamet inkantacije i maše čarobnim štapićem može postati čarobnjak[16], a budući da uopće ne razumije prirodu magije i

[13] (Čarobnjačke fotografije i portreti mogu se kretati. portreti uz to i govore točno kao osobe koje prikazuju. Neki rijetki predmeti, poput zrcala Erised, također otkrivaju više od statične slike preminule osobe. Duhovi su prozirne, pokretne verzije vještica i čarobnjaka, koje su iz nekog razloga poželjele ostati na ovom svijetu. Imaju sposobnost govora i mišljenja. JKR)

[14] (Profesorica McGonagall, ravnateljica Hogwartsa, zamolila me da pojasnim kako je to što je postala animagus jednostavno posljedica temeljitog proučavanja svih ogranaka preobrazbe, te da svoju sposobnost pretvaranja u tigrastu mačku nikad nije koristila da išta prikrije, izuzmu li se legitimne aktivnosti u ime Reda feniksa, gdje su tajnost i vještina skrivanja bile pitanje života i smrti. JKR)

[15] Što je možda pridonijelo reputaciji tog bezjačkog kralja da je mantalno nestabilan.

[16] kako su pokazala intenzivna istraživanja u Odjelu tajni, koja se provode još od 1672. godine, čarobnjaci i vještice se ne stvaraju nego rađaju. Iako se kod osoba koje naizgled namaju magijsko porijeklo katkad pojavljuje „samonikla“ sposobnost

čarobnjaka, naivno pristaje na sve besmislice koje mu predlože šarlatan i Mekana. To je svakako tipično za neke bezjake, koji zbog svoje neukosti potpuno nelogične pojave prihvaćaju kao magične, uključujuću ideju da Mekana u obličju drveta i dalje može misliti i govoriti. (Na ovom mjestu treba, doduše, napomenuti da Beedle, koji govoreće stablo koristi prvenstveno zato da nam dočara svu dubinu neznanja bezjačkog kralja, istovremeno od nas očekuje da povjerujemo kako Mekana može govoriti dok je preobražena u zečicu. Možda je u pitanju samo pjesnička sloboda, no rekao bih da je ipak vjerovatnije da je Beedle za animaguse samo čuo, ali da nijednoga nikad nije upoznao, s obzirom na to da je to jedino mjesto u priči gdje se ne poštuju zakoni magije. Animagusu, naime, ne zadržavaju sposobnost ljudskog govora dok su u životinjskom obličju, premda i dalje razmišljaju i rasuđuju kao ljudska bića. Kao što svaki školarac zna, upravo u tome i jeste ključna razlika između animagusa i čarobnjaka koji izvodi puku preobrazbu u životinju. Potonji čarobnjak u svakom pogledu postaje životinja, koja niti pozna magiju niti je svjesna da je nekad bila čarobnjak. Za povratak u izvorno obličje u takvim je slučajevima potrebna pomoć druge osobe.)

Mislim da je sasvim moguće da je Beedle nadahnuće za junakinjinu varku sa stablom i njezinu prijetnju kralju da će svaki udarac sjekire osjetiti na svom tijelu crpio iz postojećih magijskih tradicija i praksi. Majstori štapića uvijek su žestoko branili stabla s drvom pogodnim za izradu štapića, koja su uglavnom sami i uzgajali, a sječa takvih stabala radi krađe nije bila riskantna samo zbog izazivanja bijesa prutaka[17], koji se obično gnijezde na njima, nego i zbog aktiviranja možebitnih zaštitnih kletvi koje su vlasnici postavili oko njih. U Beedeovo doba kletva *Cruciatus* još nije bila zabranjena[18], a ona je mogla prouzročiti točno onakvu bol kakvom Mekana prijeti kralju.

čaranja(uz napomenu da nekoliko nivijih studija daju naslutiti kako se nagdje na obiteljskom stablu tih ljudi ipak krije kakva vještica ili čarobnjak), bezjaci ne mogu izvoditi čarolije. Najbolje – ili najgore – čemu se mogu nadati jest nasumična i nekontrolirana paljba iz pravog čarobnog štapića, koji kao glavni katalizator magije ponekad sačuva nešto preostalog magičnog naboja pa tu i tamo neočekivano opali – vidi i napomene o prirodi čarobnih štapića u „Bajci o tri brata."

[17] Za potpuni opis tih čudnovatih malih stanovnika stabala vidi *Čudesne zvijeri i gdje ih naći.*

[18] Kletve Cruciatus, Imperius i Avada Kedavra prvi put se kao neoprostive klasificiraju 1717. godine, uz prijetnju najstrože kazne u slučaju njihove primjene.

BAJKA O TRI BRATA

Hodala jednog predvečerja tri brata samotnom i zavojitom cestom. Nakon nekog vremena, braća su dospjela do rijeke tako duboke da je nisu mogli ni pregaziti niti joj virove preplivati. Braća su, međutim, bili vrsni čarobnjaci, pa im je jedan zamah štapićem bio dovoljan da naprave most iznad nemirne vode. Već su došli do pola mosta kad ime je put prepriječila zakukuljena prilika.

I Smrt ih je oslovila, ljutita što su joj tri nove žrtve s lakoćom utekle iz rijeke koja je dotad potopila mnoge putnike. Lukava kakva je već bila, pretvarala se da trojici braće čestita što su je tako mudro izbjegli, čak im ponudivši nagradu za domišljatost.

Najstariji brat, čovjek naprasite ćudi, zatražio je od Smrti čarobni štapić kojemu se nijedan drugi ne može suprostaviti: štapić koji dobiva svaki dvoboj, dostojan čarobnjaka koji je porazio i samu Smrt! I tako je Smrt otišla do drveta bazge na riječnoj obali, od jedne grane izradila štapić i poklonila ga najstarijem bratu.

Drugi čarobnjak, ohole ćudi, zaključio je da još nije Smrt dovoljno ponizio, pa je zatražio moć da joj preotme i drugi plijen. Smrt na to podigne kamen s riječne obale i pokloni ga drugome bratu, govoreći da će taj kamen imati moć da mrtve vrati u život.

Smrt se zatim obratila trećem i najmlađem bratu, upitavši ga za njegovu želju. Najmlađi brat bijaše najskromniji i najmudriji od sve trojice, pa nikako nije vjerovao Smrti. Zato je zatražio da ode s toga mjesta, a da ga Smrt ne može slijediti. Smrt mu je tada teška srca poklonila svoj Plašt nevidljivosti.

Smrt je potom oslobodila put i pustila tri brata da nastave svoje putovanje. Pošli su dalje, u čudu raspredajući o tome što su doživjeli i kakvim ih je poklonima Smrt obdarila.

Nakon nekog vramena, braća su se razdvojila i svaki krenuo svojim putem.

Prvi brat putovao je još sedam-osam dana i naposljetku u jednom dalekom selu potražio čarobnjaka s kojim bijaše u zavadi. Dakako da je onako oboružan Bazgovim štapićem dobio dvoboj. Ostavljajući usmrćena neprijatelja na podu, najstariji brat produžio je u svratište i tamo se iz sveg glasa počeo hvaliti da je nepobjediv jer ima štapić koji je oteo samoj Smrti.

Iste noći, dok je najstariji brat ležao na postelji pijan od vina, prišuljao mu se drugi čarobnjak, ukrao štapić i prerezao mu grkljan.

I tako je Smrt uzela prvog brata.

Drugi brat se u međuvremenu vratio u svoj dom, u kojemu je živio sam, bez igdje ikoga. Tamo je izvadio kamen koji je imao moć da mrtve vrati u život i triput ga prevrnuo u ruci. Na svoju sreću i čuđenje, smjesta je pred sobom ugledao priliku djevojke kojom bi se bio oženio da ih u tome nije spriječila njezina prerana smrt.

No djevojka bijaše tužna i hladna, odvojena od njega velom neprobojnim. Vratila se u svijet smrtnih ljudi gdje nije pripadala i teško je patila zbog toga. Drugi brat je naposljetku izgubio razum od neutažive čežnje i ubio se da bude uz voljenu.

I tako je Smrt uzela drugog brata.

Ali trećega brata Smrt nikada nije pronašla, iako je godinama tragala za njime. Tek kada je doživio duboku starost, najmlađi brat skinuo je Plašt nevidljivosti i predao ga sinu. A Smrt je dočekao kao staru prijateljicu i mirne joj se duše pridružio, napuštajući ovaj život posve ravnopravan s njom.

Albus Dumbledore o „Bajci o tri brata“

Ova me se priča duboko dojmila kad sam bio dječak. Prvo sam je čuo od majke, i ubrzo tražio da mi je čita prije spavanja češće od ijedne druge. To je nerijetko dovodilo do prepiranja s mojim mlađim bratom Aberforthom, koji je mnogo više volio „Jogunastog jarca Jarka“.

Pouka „Bajke o tri brata“ ne može biti jasnija nego što jest: ljudska nastojanja da se smrt izbjegne ili porazi uvijek završavaju razočaranjem. Treći brat iz priče(„najskromniji i najmudriji“) jedini razumije da mu sad kad je već jednom za dlaku izbjegao Smrt, ne preostaje drugo nego da što dulje odgađa ponovni susret s njom. Najmlađi brat zna da izazivanje Smrti – bilo nasilničkim ponašanjem, kao najstariji brat, ili posezanjem za sumnjivom vještinom negromancije[19], kao srednji brat – znači ulazak u sukob s lukavim neprijateljem kojeg ne može pobijediti.

Da ironija bude veća, ova je priča poslužila kao predložak za neobičnu legendu koja je po svemu oprečna poruci izvornika. Prema toj legendi, predmeti koje Smrt daruje braći – nepobjedivi čarobni štapić, kamen koji mrtve vraća u život i Plašt nevidljivosti koji se ne može pohabati – doista postoje u našem svijetu. Legenda ide i korak dalje: legitimni vlasnik sva tri predmeta ujedno će postati „gospodarom Smrti“, što obično podrazumijeva neranjivost, ako ne i besmrtnost.

Mogli bismo se zapitati, uz ponešto sjetan osmijeh, što nam to govori o ljudskoj prirodi. Najdobrohotnije tumačenje koje mi pada na pamet jest: „Nada je vrelo što presahnut ne može“.[20] Usprkos tome što su po Beedleu dva od tri navedena predmeta krajnje opasna, usprkos eksplicitnoj poruci da Smrt na kraju dolazi po sve nas, šačica čarobnjaka u našoj zajednici tvrdoglavo ustrajava u uvjerenju da im je Beedle slao kodiranu poruku koja je dijametralno suprotna onome što je napisao crno na bijelo, te da su oni jedini dovoljno pametni da to shvate.

Za svoju teoriju (koju bi možda bilo točnije nazvati „očajničkom nadom“) oni imaju vrlo malo konkretnih dokaza. U našem svijetu doista postoje Plaštevi nevidljivosti, premda su rijetki, ali iz bajke je razvidno da je plašt koji je pripadao samoj Smrti jedinstven po svojoj trajnosti.[21] U dugim stoljećima koja Beedleovo doba dijele od našeg, nitko nikad nije tvrdio da posjeduje Plašt Smrti. Fanatični zagovornici gornje legende to tumače ovako: potomci trećeg brata ili ne znaju odakle je došao njihov plašt, ili pokazuju mudrost svog pretka time što nisu tu činjenicu rastrubili na sve strane.

Nimalo ne iznenađuje što nikad nije pronađen ni kamen. Kao što sam već spomenuo u komentaru „Mekane Zekane i njezina hihotavog panja“, mrtve ne možemo vratiti u život, a, po svemu sudeći, tako će i ostati. Naravno, crni magi pokušali su to

---

[19] (Negromancija je mračna vještina za prizivanje mrtvih u život. Riječ je o ogranku magije koji nikad u povijesti nije dao rezultata, što se jasno vidi i iz ove priče. JKR)

[20] (Ovaj citat dokazuje da Albus Dumbledore nije bio iznimno načitan samo za čarobnjačke pojmove, nego i da je poznavao djela bezjačkog pjesnika Alexandera Popea. JKR)

[21] (Općenito gledajući, Plaštevi nevidljivosti nisu savršeni; mogu se pokidati ili s vremenom postati neprozirni, a čarolije utkane u njih mogu se istrošiti ili otkazati pod djelovanjem protučarolija razotkrivanja. Zato vještice i čarobnjaci koji se žele pritajiti ili sakriti mahom pribjegavaju čarolijama razbijanja iluzije. Albus Dumbledore bio je poznat po tome što je bacao tako moćne čarolije razbijanja iluzija da mu za postizanje potpune nevidljivosti Plašt nije ni trebao. JKR)

kompenzirati na sebi svojstven gnjusan način, pa su stvorili inferiuse[22], no to su tek sablasne marionete, a ne istinski oživljeni ljudi. Štoviše, u Beedleovoj priči izričito se kaže da se izgubljena ljubav srednjeg brata nije doista vratila iz mrtvih, nego ju je Smrt poslala da namami srednjeg brata u klopku. Ne čudi stoga što djevojka ostaje hladna, distancirana, neizdrživo prisutna i u isto vrijeme odsutna.[23]

Ostaje nam samo još čarobni štapić, a mora se priznati da zanesenjaci koji tvrdoglavo vjeruju u skrivenu Beedleovu poruku ovdje bar imaju kakvu-takvu povijesnu podlogu za svoje neumjerene tvrdnje. Činjenica je, naime, da su mnogi čarobnjaci u proteklim stoljećima tvrdili da posjeduju štapić moćniji od uobičajenog – možda čak „nepobjedivi" štapić, iako je teško procijeniti jesu li to činili radi vlastite glorifikacije, da preplaše moguće napadače, ili zato što su doista vjerovali u to. Neki su čak išli tako daleko da su tvrdili kako je njihov štapić napravljen od bazgova drveta, baš kao štapić navodno izrađen rukama Smrti. Ti su štapići nosili mnoga imena, među njima „Štapić sudbine" i „Žezlo smrti".

Ne čudi što čarobne štapiće prate tolika praznovjerja – na kraju krajeva, riječ je o našem najvažnijem magičnom instrumentu i oružju. Vjeruje se da su neki štapići (a time i njihovi vlasnici) nekompatibilni:

Kad ona čara božikovinom, a on rabi hrast
Njihov je brak osuđen na propast.

Ili da otkrivaju vlasnikove nedostatke:

Oskoruša trača, kesten sve uspava,
Jasen nikog ne sluša, lijeska prigovara.

I stvarno, u kategoriji nepotvrđenih izreka nalazimo i ovu:

Štapić od bazge, za zlosretne mazge.

Bazga inače nije na osobitoj cijeni među majstorima čarobnih štapića, iako ne znamo je li to stoga što Smrt u Beedleovoj priči štapić izrađuje od bazge, ili pak zato što su vlastohlepni ili nasilni čarobnjaci vrlo često tvrdili da imaju bazgove štapiće.

Prvi navodi o bazgovu štapiću osobito opasnih i snažnih moći za koje imamo konkretne dokaze odnose se na štapić u vlasništvu stanovitog Emerika, poznatijeg pod imenom Emerik Opaki. Taj je iznimno ratoborni čarobnjak kratka životnog vijeka početkom srednjeg vijeka terorizirao Južnu Englesku. Umro je kako je i živio, u nemilosrdnom dvoboju s čarobnjakom zvanim Egbert. Nije poznato što se poslije dogodilo s Egbertom, iako, okvirno gledano, srednjovjekovni duelanti uglavnom nisu imali dug rok trajanja. Prije osnivanja Ministarstva magije i uvođenja regulative vezane za mračnu magiju, dvoboji su obično imali smrtonosan ishod.

Punih sto godina kasnije bilježimo pojavu još jednog mračnjaka, zvanog Godelot. Spomenuti Godelot napisao je zbirku opasnih čarolija kojom je bitno pridonio daljnjem razvoju mračne magije, posluživ̌si se pritom čarobnim štapićem koji je u svojoj bilježnici opisao ovako:

---

[22] (Inferiusi su trupla koja pokreće mračna magija. JKR)

[23] Mnogi kritičari vjeruju da je Beedlea za kamen koji ljude diže iz mrtvih inspirirao kamen mudrosti, glavni sastojak eliksira života, napitka za postizanje besmrtnosti.

„Moj najopasniji i najsuptilniji prijatelj, sazdan od zovine[24] i upućen u sve tajne zle magije“. (Sintagmu *Zla magija* Godelot će kasnije upotrijebiti za naslov svog najvažnijeg djela.)

Kao što vidimo, Godelot svoj štapić smatra pomagačem, takoreći učiteljem. Poznavatelji znanosti o štapićima[25] složit će se da štapići doista preuzimaju znanje svojih korisnika, iako je to nepredvidiv i nesavršen proces; da bi se procijenilo koliko će štapić uspješno funkcionirati s konkretnim pojedincem, u obzir treba uzeti i cijeli niz dodatnih faktora, kao što je, primjera radi, odnos između štapića i korisnika. U svakom slučaju, lako je moguće da bi hipotetski štapić koji je pripadao nizu crnih maga u najmanju ruku mogao imati izražen afinitet za najopasnije vidove magije.

Većini vještica i čarobnjaka štapić koji ih je „odabrao“ mnogo je draži od bilo kakvog rabljenog štapića, i to baš zbog mogućih navika koje je rabljeni štapić preuzeo od prethodnog vlasnika, a koje nisu nužno spojive sa stilom čaranja novog korisnika. Raširena praksa zakopavanja (ili spaljivanja) štapića s preminulim vlasnikom također smanjuje opasnost od izloženosti pojedinih štapića prevelikom broju vlasnika. Zagovornici postojanja Bazgova štapića, međutim, vjeruju da on nikad nije bio uništen ili zakopan, i to zbog načina na koji je prelazio u ruke sljedećeg vlasnika: novi je gospodar morao poraziti, a obično i ubiti prethodnoga. Štapić je pritom stekao mudrost, snagu i moć koje znatno nadilaze okvire uobičajenoga.

Poznato je da je Godelot skončao u vlastitom podrumu, u koji ga je zatočio njegov poremećeni sin Hereward. Logično je pretpostaviti da je Hereward ocu oduzeo štapić, jer bi potonji u protivnom uspio pobjeći, ali možemo samo nagađati što je Hereward potom učinio s njime. Sigurno je, međutim, da se početkom osamnaestog stoljeća u vlasništvu Barnabasa Deverilla pojavljuje štapić koji on naziva „Zovovim[26] štapićem“, i uz čiju pomoć Deverill gradi reputaciju krajnje opasnog vješca. Njegovu teroru nakraj je stao tek jednako zloglasni Loxias, koji mu je preoteo štapić, prekrsti ga u „Žezlo smrti“ i latio se uništavanja svih osoba koje su mu ikad stale na žulj. Ne možemo pouzdano utvrditi što se dalje događalo s Loxiasovim štapićem iz jednostavnog razloga što je previše ljudi prisvajalo zasluge za njegovu likvidaciju, uključujući tu i Loxiasovu rođenu majku.

Nijednoj inteligentnoj vještici ili čarobnjaku koji se pozabave takozvanom poviješću Bazgova štapića neće promaći da je svaki čarobnjak koji je tvrdio da ga je posjedovao[27] uporno inzistirao na njegovoj „nepobjedivosti“, iako nepobitne činjenice o učestalosti kojom je mijenjao vlasnike svjedoče ne samo da je bio pobijeđen stotinu puta, nego i da je privlačio nevolje u jednakoj mjeri u kojoj je jogunasti jarac Jarko privlačio buhe. Potraga za bazgovim štapićem na kraju dokazuje tek nešto u što sam se tijekom svoga dugog života imao priliku uvjeriti mnogo puta: ljudi imaju talent za odabiranje upravo onih stvari koje im najviše škode.

No da nam se pruži prilika izabrati neki od Darova smrti, koliko nas bi pokazalo mudrost trećeg brata? Čarobnjaci i bezjaci podjednako su podložni žudnji i moći; koliko bi ih uspjelo odoljeti Štapiću sudbine? Koje bi se ljudsko biće nakon gubitka voljene osobe moglo othrvati iskušenju Kamena uskrsnuća? Čak bih i ja, Albus Dumbledore, najlakše odbio Plašt nevidljivosti, što samo dokazuje da, unatoč svoj svojoj pameti, u konačnici ostajem jednako velika budala kao i svi ostali.

---

[24] Staro ime za *bazgu*.

[25] Na primjer, ja.

[26] Zova je staro ime za bazgu.

[27] Nijedna vještica nikad se nije razmetala Bazgovim štapićem. Shvatite to kako hoćete.